

ПРОИЗВОДНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА СОРТИТЕ ПРИЛЕП 65/94 И ПРИЛЕП 156/1 ВО ПРИМАРНОТО ПРОИЗВОДСТВО НА ПРИЛЕПСКИОТ ТУТУНОПРОИЗВОДЕН РЕОН

Мирослав Димитриески

Научен институт за тутун - Прилеп

ВОВЕД

Тутунот се одликува со извонредно голема пластичност, што значи лесно се приспособува на почвените и климатските услови, за што зборува и ареалот на неговата распространетост. Приспособувајќи се на специфичните услови на реоните, односно микрореоните, сортата се јавува како значаен основен фактор кој осигурува потенцијални можности за зголемување на приносот, подобрување на квалитетот, рационално искористување на работната рака и зголемување на вкупната ефективност на тутунопроизводството. Меѓутоа, ареалот на распространување на еден тип или сорта тутун се движи

во границите на одредени почвено климатски услови. Само во одредени услови на средната и со примена на неопходните современи агротехнички мерки може да се искористи максималниот биолошки потенцијал на тутунот и да се добие високкоквалитетна, извозно конкурентна тутунска суровина.

Тргувајќи од овој аспект, си поставивме за цел да ги анализираме производните карактеристики на новоприменатата перспективна сорта Прилеп 65/94 и сортата Прилеп 156/1 во услови на примарно производство во различни локалитети на прилепскиот производен реон.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД НА РАБОТА

Како материјал за овие испитувања послужија сортите Прилеп 65/94 и Прилеп 156/1 (во 2000 год.).

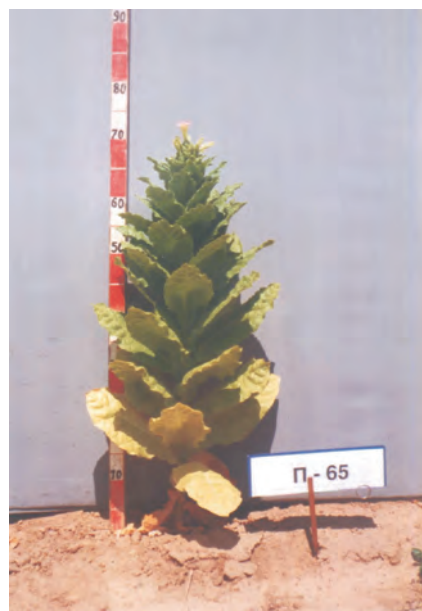
- Прилеп 65/94 (Сл. 1) е понова сорта, создадена во Институтот за тутун по пат на генеративна хибридизација. Оваа сорта е призната во 1999 година и внесена во листата на нови сорти на домашни земјоделски растенија (Сл. Весник на Р. М. бр. 41/2000). Висината на растенијата изнесува од 60 до 70 cm, бројот на листови по едно растение е 50- 55, должината на вегетациониот период од садењето до почетокот на цветање се движи од 60 до 65 дена. Приносот на сув тутун најчесто варира од 2000 до 3500 kg/ha.

- Сортата Прилеп 156/1 (сл. бр. 2), е исто така создадена по пат на хибридизација, сорта е призната во 1987 година од страна на Сојузната сортна комисија на поранешната СФРЈ. Висината на растенијата изнесува од 50 до 70 cm, а бројот на листови по растение се движи околу 38 - 42.

Прилагодена е на лесни растресити, исцедни почви, не многу богати со минерални материји. Приносот на сув тутун најчесто варира од 1900 до 3100 kg/ha.

Оваа сорта повеќе години е застапена во сортиментот на примарното масовно производство на тутун.

За реализирање на овие истражувања, во А.Д. Тут. Комбинат - Прилеп по случаен избор се избрани по пет кооперанти за секоја сорта произведена во различни локалитети на прилепскиот реон и анализирани се нивните податоци од откупен суров тутун во лист од реколтата во 2000 година. Предмет на анализа на откупениот суров тутун во лист за секој индивидуален производител беа следниве податоци: сорта, расадена површина, локалитет (микрореон), број на расадени стракови, откупен тутун по класи, вкупна количина на откупен тутун, принос по хектар, застапеност на високите класи (I и II), просечната откупна цена и бруто-паричен приход по хектар.

Слика 1 - Прилеп 65/94
Figure 1- Prilep 65/94

Слика 2 - Прилеп 156/1
Figure 2 - Prilep 156/1

Врз основа на претходно наведените собрани и анализирани параметри, за секоја сорта тутун од различните локалитети е дадено мислење за нејзините производни и квалитетни својства, како и за нејзината адекватност во соодветните услови на производство.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Од прикажаните резултати (Табела 1 и Табела 2) може да се констатира дека сортата Прилеп 65/94 произведена во 5 локалитети (микро реони) на реонот на Прилеп кои се под системот за наводнување, покажува многу добри на производни и квалитетни својства.

Податоците изнесени во Табела 2

покажуваат дека новосоздадената сорта Прилеп 65/94, која сè уште не е доволно застапена во масовното производство, дала мошне задоволителни резултати во наведените локалитети. Така, приносот по хектар е извонредно добар и се движи од 2445 kg/ha (локалитет под Ново Лагово) до 4140 kg/ha (локалитет ф-ка Билјана).

Табела 1. Откупен тутун од тип прилеп во јарма бали
АД. "Тутунски Комбинат" - Прилеп 2000год.
Table 1. Purchased tobacco in yarma-bale, AD Tututnski Kombinat - Prilep 2000.

Број на договор Contact N° Сорта Variety	Расадени површини Локалитет Srea Locality	Број на расадени стракови Number of stalks	Откупен тутун по класи во kg Purchased tobacco by grades, in kg							Вкупно kg. Total
			I	II	III A	III B	IV	V	Доп. клас.	
2 Прилеп 65/94 Prilep 65/94	0,30 ha Над Н. Лагово 0,30 ha Nad N. Lagovo	47.000,00	166	391	150	26,5	-	-	-	733,5
1215 Прилеп 65/94 Prilep 65/94	0,15 ha Точила Točila	30.000,00	119	215,5	36	-	-	-	-	370,5
1276 Прилеп 65/94 Prilep 65/94	0,35 ha Коњари "Орде Чопела" Kowari "Orde Čopela	60.000,00	147	706	197,5	-	-	-	-	1050,5
2105 Прилеп 65/94 Prilep 65/94	0,25 ha Ф-ка Билјана F-ka Biljana	60.000,00	256,5	460	286	33	-	-	-	1035
3735 Прилеп 65/94 Prilep 65/94	0,22 ha над Метапец nad Metalec	45.000,00	194	385	94	-	-	-	-	673,5

Табела 2. Остварени производни резултати на сортата П 65/94 по ha
Table 2. Productional results of the variety P 65/94 per ha

Број на Договор Contact N°	Принос на сув тутун Dry tobacco yield kg/ha	Застапеност на високи класи Share of higher grades I и II, %	Просечна откупна цена Average purchase price den/kg	Бруто - паричен приход Gross income den/ha
2	2445	75,94	132,10	322 984,50
1215	2470	90,28	140,80	347 776,00
1276	3001	81,20	131,70	395 231,70
2105	4140	69,23	130,70	541 098,00
3735	3061	85,97	138,30	423 336,30

Застапеноста на високите класи (I и II) е исто така многу добра во сите локалитети и се движи од 69,23% (локалитет ф-ка Билјана) до 90,28% (локалитет Точила). Просечната откупна цена, е висока во петте локалитети и варира од 130,70 den/kg (локалитет ф-ка Билјана) до 140,80 den/kg (локалитет Точила).

Бруто-паричниот приход на единица површина всушност означува синтеза на резултатите за приносот и квалитетот на тутунот искажани преку процентот на високи класи и просечната цена den/ha. Добиените резултати во однос на овој показател кај сортата Прилеп 65/94 се извонредно добри и варираат од

322.984,50 den/ha (локалитет Ново Лагово) до 541.098,00 den/ha (локалитет ф-ка Билјана).

Анализирајќи ги вредностите за овој показател добиени кај различните кооперанти во различни локалитети, иако се работи за иста сорта тутун евидентни се големи разлики. Овие разлики се должат пред се на почвените услови, примената на различни агромерки и побербената обработка. Оттука, може да се констатира дека новопризнатата сорта се одликува со висок биолошки потенцијал и доколку се применат соодветни агротехнички мерки можат да се постигнат извонредни резултати во масовното производство.

Сортата Прилеп 156/1 е одгледувана во пет локалитети кои го зафаќаат периферниот дел од Прилепско поле, каде почвите се нешто посиромашни, и добиени се задоволителни резултати од производните и квалитетните својства (Табела 3 и Табела 4). Така, приносите по хектар во овие услови се добри и варираат од 2727 kg/ha (локалитет Селечко) до 3110 kg/ha (локалитет Поводеници). Застапеноста на високите откупни класи (I и II) кај оваа сорта варира во пошироки граници од 31,29% (локалитет Селечко - дог. бр.10257) до 94,25% (локалитет Селечко - дог. бр. 3052). Овие големи разлики во однос на застапеноста на ви-

соките класи резултираат од реакцијата на самиот генотип кон различните почвени услови, како и од пропустите направени во примената на соодветната агротехника и побербената обработка.

Во однос на бруто-паричниот приход резултатите кај оваа сорта варираат од 319.059,00 kg/ha (локалитет Селечко) до 401.070,00 kg/ha (локалитет Заград). Анализирајќи ги вредностите на овој показател добиени кај различни кооперанти во различни локалитети, и кај оваа сорта се забележуваат големи разлики коишто се должат пред сè на почвените услови, примената на различни агромерки и побербената обработка.

Табела 3. Откупен тутун од тип прилеп во јарма бали
АД. "Тутунски Комбинат" - Прилеп 2000год.

Table 3. Purchased tobacco in yarma-bale, AD Tututnski Kombinat - Prilep 2000.

Број на договор Contact N° Сорта Variety	Расадени површини Локалитет Srea Locality	Број на расадени стракови Number of stalks	Откупен тутун по класи во kg Purchased tobacco by grades, in kg							Вкупно kg. Total
			I	II	III A	III B	IV	V	Доп. кл.	
2147 Пв 156/1 Рв 156/1	0,28 ha Заград над пат Zagrad nad pat	55.000,00	116	356,5	324,5	19	-	-	-	816
3632 Пв156/1 Рв 156/1	0,20 ha Заград под пат Zagrad nad pat	44.000,00	177	329	68,5	-	-	-	-	574,5
10257 Пв156/1 Рв 156/1	0,15 ha Селечко Selečko	30.000,00	71,5	56,5	281	-	-	-	-	409
4148 Пв156/1 Рв 156/1	0,10 ha Поводеници Povodenici	20.000,00	10,5	195,5	105	-	-	-	-	311
3052 Пв 156/1 Рв 156/1	0,12 ha Селечко Selečko	22.000,00	117	202,5	79,5	-	-	-	-	339

Табела 4. Остварени производни резултати на сортата Пв 156/1 по ha
Table 4. Productional results of the variety Pv 156/1 per ha

Број на Договор Contact N°	Принос на сув тутун Dry tobacco yield kg/ha	Застапеност на високи класи Share of higher grades I и II, %	Просечна откупна цена, Average purchase price den/kg	Бруто -паричен приход, Gross income den/ha
2147	2914	57,90	123,80	360 753,20
3632	2873	88,15	139,60	401 070,80
10257	2727	31,29	117,00	319 059,00
4148	3110	66,24	123,30	383 463,00
3052	2825	94,25	136,60	385 895,00

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на претходно изнесените резултати за откупениот тутун по откупни класи од одделните анализирани сорти во прилепскиот реон, можеме да го констатираме следново:

- Новоприсаената сорта Прилеп 65/94 има остварено многу добри резултати во однос на испитуваните производни својства (принос, застапеност на високи класи, просечна откупна цена и бруто-паричен приход) во петте испитувани локалитети.

- Оваа сорта, покрај тоа што е погодна за одгледување во низинскиот дел на Прилепското поле, е погодна е и за периферниот дел од полето, на послабите почви опфатени со хидросистемот, како и за средно богатите

до богатите почви, во услови каде нема можност за наводнување.

- Сортата Прилеп 65/94 се одликува со висок биолошки потенцијал, а доколку се применат соодветни агротехнички мерки, можат да се постигнат извонредните задоволителни резултати и таа со успех да се одгледува во масовното производство.

- Сортата Прилеп 156/1 има дадено добри резултати во некои од наведените периферни локалитети на Прилепско поле, што може да се види од прикажаните резултати за секој локалитет посебно. Оваа сорта може да се одгледува и во други периферни локалитети од Прилепско поле, на нешто послаби почви.

ЛИТЕРАТУРА

1. Асмаев П. Г., Загоруйко М. Г., 1973. Сортоведение табака и махорки. Москва.

2. Богданчески М., Чавкароски Д., Димитриески М., 1984. Морфо-биолошки, производни и квалитетни својства на некои ориенталски сорти тутун, во реонот на Прилеп. 12 Меѓународен симпозиум по тутун, СКОМЕСА 84, Скопје Тутун/Тобасо Vol.34, No 11-12, 401-419.

3. Богданчески М., Мицеска Г., Чавкароски Д., Димитриески М., 1988. Резултати од компаративните испитувања на некои ориенталски сорти тутун во реонот на Делчево во 1987 година. Зборник на трудови, 14 Меѓународен симпозиум по тутун, 2-3.10., 21-30.

4. Димитриески М., 1990. Биолошки производни и квалитетни својства на неколку нови сорти тутун од ароматичен тип - Магистерски труд. Скопје

5. Димитриески М., 1993. Можности за воведување на нови попродуктивни типови и сорти тутун. Републички собир за наградување на најдобрите тутунопроизводители, јуни, 1993 година, Македонски Брод.

6. Димитриески М., Мицеска Г. и др., 2001. "Реонирање и микрореонирање (во услови на наводнување и сушни услови) на постоечките признати ориенталски сорти тутун и воведување на новосоздадените сорти во тутунопроизводните региони и реони".- Елаборат, ЈНУ Институт за тутун-Прилеп.

7. Тимов А., Веселинов М., Атанасов К., Димитров Ц., 1974. Ориенталскиот тютюн в Бџлгария. Софија.

8. Узуноски М., 1985. Производство на тутун. Скопје.

PRODUCTIONAL CHARACTERISTICS OF VARIETIES PRILEP 65/94 AND PRILEP 156/1 IN PRIMARY PRODUCTION OF TOBACCO IN THE REGION OF PRILEP

M. Dimitrieski

Scientific Tobacco Institute, Prilep

SUMMARY

During 2000, investigations were made on the productional characteristics of the newly recognized prospective variety Prilep 65/94 and variety Prilep 156/1, grown in five localities of the Prilep tobacco producing region. From the results obtained after purchase of tobacco, the following characteristics of the two varieties can be emphasized:

- Prilep 65/94 shows very good results for the investigated productional properties (yield, share of high classes, average purchase price and gross income) in all five localities. The variety possesses high biological potential and, if adequate cultural practices are applied, it can achieve excellent results and can be successfully grown in mass production.

- Prilep 156/1 has given good results in some of the peripheral localities. It can be also grown in other localities, on somewhat poorer soils.

Author's address:

Miroslav Dimitrieski

Scientific Tobacco Institute-Prilep

7500 Kicevski pat, Prilep

e- mail: miroslavdimitrieski@yahoo.com.mk

Republic of Macedonia